

חזקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

אותה קנה והברתה לא קנה. והא דלמרי' צפ"ק דקדושין (דף כו.) גבי עשר שדות בעשר מדינות החזיק באחת מהן קנה כולן התם בנותן לו דמי כולן והכא בנכסי הגר או במתנה ואע"ג דלין מחוסרין דמיס מכל מקום לא הוי כמכר שנתן לו דמי כולן: **ליבני בעלמא הוא דאפיך**. ואע"ג דרפק זה פורתא כשננה יסוד לא מהני מידי אלא בקרקע העומד למרישה^א ולא דמי למונא פלטרין בניין וסד בהן סיוד אחד דקני דהתם משציה הוא בנכסי הגר דהיינו פלטרין^ב אבל הכא מה הן נכסי הגר הוא קרקע והיא לא נשתצתה שאין ראוי לדור שם כל זמן שאין דלתות וא"מ והא יש זה גג וראוי ליכנס זה בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים ו"ל דמ"מ לא חזיא לדירת קבע כל זמן שאין זה דלתות ולדרכה קילקלה דמעיקרא **המציע מצעות בנכסי הגר קנה**. ודוקא היע

רבינו גרשום
הגר: לקנות אותה את הברתה. דלא החזיק אלא באחת ובעי למיקני מחזוקת האחת שתי השדות דסבר הוראלי והמציע עולה לשתייהן כשהיה אחת יומי. אעפ"כ לא קני אלא אותה שהחזיק בה: לקנות את הברתה. כלומר דלא נתכון לקנות אותה שהחזיק אלא הברתה: אף אותה. שהחזיק בה: לא קנה. משום דלא נתכין לה כל שכן הברתה דלא קנה: לקנות אותו ואת הפנימי בחזקת החיצון דסבר הוראלי ואי ליה דרך החיצון לא צריך להחזיק אלא בחיצון ובהיותו חזיק אקנה שתייהן. אפילו הכי לא קני אלא חיצון: החזיק בו לקנות את הפנימי החזיק בחיצון ולא נתכין לקנות את הפנימי אלא בחזקת חיצון סבר לקנות פנימי: לא חזיא דפנימי לא קנה הוראלי דלא החזיק בו. אלא אף חיצון דאחזיק לא קנה הוראלי דלא נתכין לקנותו אלא לפנימי. החזיק בפנימי והי קסביין ומכין לקנות אותו ואת החיצון קנה שתייהן הוראלי ויש דרך לפנימי על החיצון. החזיק בפנימי ולא לפנימי דלעת לקנות את הפנימי אלא לקנות באותה חזקה את החיצון. אף פנימי דמאחר דלא קנה פנימי לא קנה חיצון: לבני בעלמא הוא דאפיך. כאדם שמתפא לבנים ממקום למקום דלא חשוב עיקר בנין כ"ו שלא העמיד הדלתות כדאמר נעל הדינו עיקר: סיוד. בסדי: וכיו. צייר בו ציור אחד כבוחל מן הסיד על שמי קורה כמו שעושים בפלטיין וכנגד הפתח היו חשוב דניכר: המציע מצעותיו של נכר בנכסי הגר אע"ג דלא הוי לא נעל ולא גרד הוי חזקה: ואגהר לעינין. שהראה לנו ראה לדבריו מן המשנה דחזקה כל שהוא הויא חזקה: הגבירה העבד לרב קנאו. דהיינו קנאו שימוש: היק אגבגיהו איהו לרביה קנייה: דהיינו חזקה דקנא שימוש: הגבירה רבו לעבוד. היינו טפי עיקר מחזקה דהגבירה קונה בכ"מ אפי' ברשות של חברו ואפי' לא שבר המקום: (נוסחא א') ואם שבר מקומו והגבירה והיחיו שם קונה.

לקנות אותה ואם חזרסה. כשמחזיק באחת נתכין לקנות בחזקה זו את שתייהן: אוספ קנה. לזדה אכל חזרמה לא קנה דמכר מפסיק כדלמרי ר' יוסי בר חנינא לקמן בשמעת' ונה. ע"ש המכר והחזק מפסיקין בנכסי הגר. ודוקא נכסי הגר דממילא קני הלכך אין צו כח לקנות אלא אותה שדה שהחזיק זה אכל במכר מודי ר' יוחנן שאם החזיק באחי מהן קנה כולן כדלמריין צפ"ק דקדושין (דף כו.) ולקמן בהמוכר את הבית (דף כו.) אמר שמואל מכר לו י' שדות בעשר מדינות החזיק באחת מהן קנה כולן ומניא צדידיא כוותיה דשמואל צפ"ק דקדושין (דף כו.) ומפרש טעמא דסדנא דארעא חד הוא וכדמפרש התם בצרייתא צדידיא שקנה כולן שנתן לו לוקח למוכר דמי כולן דכולוהו אשתעבוד ליה ללוקח שציל מעותיו אהני חזקה אחת מהן לקנות כולן אכל לא נתן לו דמי כולן לא קנה אלא כנגד מעותיו והלכך גבי נכסי הגר נמי דליכא מתן מעות לא קני אלא ההיא שדה לחזיק בה: אף אוספ לא חזקה אלא מדעתו דלין אדם קונה שלא מדעתו: צעי ר' יוסף החזיק באחת מהן לקנות אוספ והמלך ר' מי לימא האי דלר' יוחנן לא קנה חזרמה בחזקה דלידך היינו משום שלא נתכין להחזיק במכר וכיון שהוא מפסיק לא תועיל חזקה לשדה אחר שאינו מחויב לה אכל הכא דמתכין לקנות גם את המכר עם חזרמה מאי מי אמרי' האי מלך דהאי ארעא שפחזיק בה הוא וקנה גם המלך ודהאי ארעא ז' של מלך שני גם הוא ויקנה גם אותה: או דלמא האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי.

יכול לקנות השדה אלא אורחא דמילתא נקט שאין חוששין בני אדם בקניית המלך כי אם בקנין השדה: והחזיק במלך. דרפק ציה פורתא: לקנות שתייהן. השדות דמכאן ומכאן: מהו. דאם ממני' לומר החזיק בשדה לא קנה המלך התם היינו טעמא שאין המלך מלך מן השדה ואין זקוק לו כלל אכל המלך משועבד הוא לשדה כמו שהאפשר משמר את ההבמה ואמריין דקדושין (שם) טעם אילו מכר לו עשר בהמות באפשר אחד מי לא קנה בהמות בשביל שמחזיק באפשר והאי מלך נמי אפסר דארעא הוא וכמי שמחזיק בשדות דמי: או דלמא האי לחודיה קאי. המלך לגמרי ולא דמי לאפשר של בהמות כדלמרי' נמי דקדושין (שם) מי דמי התם אגודו צידו הכא לא אגודו צידו: זה לפנים מזה. והפנימי יש לו דריסת הרגל על החיצון ללכת לרה"ר דרך עליו: פנימי לא קנה. דלין פנימי משועבד לחיצון כלל דליהני חזקה שלו: ה"ג לקנות אוסו ואם החיצון קנה שתייהן: לקנות את החיצון. לצדו לכך החזיק בפנימי אף פנימי לא קנה: קנאו לבני בעלמא הוא דאפיך. הפך לבנים בעלמא וסדרן זה על זה דכל זמן שלא העמיד דלתות מאי קעביד מעיקרא עיילי צרווחא והשתא נמי עיילי לה צרווחא דתחלת בנין אינו עיקר אלא גמרו וכדמתן (לעיל דף כו.) נעל וגדר דהיינו העמדת דלתות אכל צנה כל שהוא לא קנאי: המונא פלטריין. בניין ואין חסר כלום ואין לו מה לחדש צבית שתייהן חזקה: גדולים לא גרסינן: סיוד. טיח בסדי: כיוור. כיוורין מחוקין על הקיר: וכמה. הוי ייפוי להחזיק: וכנגד הפתח. דרך כניסת פתח הבית צכותל שכנגדו דשם נראה יותר לנו אכל במקום אחר טפי מאממה צעי: הא מילתא. דלקמן אמר לן רב ששת מדעתו: ואנהרינהו לעינין ממחניסא. והאיך עייניו להציא לנו ראייה לדבריו ממחניסא דלקמן: היע מצעות. ושכב שם על הקרקע בנכסי הגר קנה ואף על גב דלא היינו נעל וגדר ופרך שלא תיקן שום מיקון בקרקע אלא שנהנה גופו מן הקרקע ששמשתו הקרקע הוי חזקה. ונראה צעיי דמהכא ילפינן דנקתא לן קרקע נקנה בחזקה דקדושין (כו.) מהאי קרא ושבו בעריכס אשר תפשתם וימימה מן צמה תפשתם צישיבה ועוד מדכמי צירשתם אותה וישבתם בה (דכריס יא) צמה ירשתם צישיבה והיינו בכלל ישיבה כששוכב על הקרקע: כיצד בחזקה. אעבד כנעני דמתן דקדושין (כז.) שנקנה בחזקה קאי: נעל לו. עבד לרבו שימש העבד לרבו הויא חזקה וכן כולן. אף היע מצעות ששמשתו הקרקע קנה: והנעילו. היינו נעל לו מנעולו דרישא ואגב שיטפא להלבישו אמר נמי הנעילו: גדרו. כמו ויקח לו חרש להתגרד צו (איוב ג.) והגביו קנאו. לקמיה מפרש מי הגביו למי: אמר ר"ש כו'. לקמיה מפרש: מאי קאמר. הגביו דקאמר ת"ק מי הגביו למי ומאי קמהדר ליה ר"ש דלפוס ריהטא משמע דהיינו ת"ק: הגביו העבד לרבו. כגון שהיה כריך להגביו וזו כגון להעלותו למטתו קנאו לעבד בהגביו וזו שהרי שימש לרבו שנסמך עליו והיינו דומיא דהיע בנכסי הגר דכיון שנסמך ונשען בשכיבתו על הקרקע קנאה: הגביו רבו לו לא קנאו. דלא שייכא הגביו כי אם צמטלטייל שאין דרך להגביו בני אדם: לא פה חזקה. להנעיל והלביש והרחיץ והפשיט גדולה מהגביו רבו לעבד וקנה רב לעבד שהרי הגביו חמורה היא דקונה אפילו ברשות מוכר מה שאין כן במשיכה ומסירה וגם קונה ברשות הרבים ובסימטא: שדא

(א) דקדושין כב. (ב) ג' ו' י"ג וסבין. (ג) עיינין כה. (ד) ו' י"ג מלך של שני. (ה) ו' י"ג אמר ד"ה גדרו. (ו) י"ג נ"א דחזקה.

הגהות הב"ח

(א) נמי מי אמריין מלך דארעא חד. ג"כ ס"א האי מצר דהאי ארעא ודהאי ארעא הוא וקני וכו'. (ב) שם פנימי לא קנה וא"ר נתן: (ג) שם ואנהרינהו לעינין וכו' והרמ"ז וסבר וגרדו וכו': (ד) רשב"ם ד"ה או דילמא וכו' וכל אחד חשוב מקום צעי עלמא:

מוסף רש"י

התיר לו מנעולו. העבד ללוקח (דקדושין כב.). גדרו. גרמ"ר צלע"ז (שם). הגבירה. העבד את הלוקח (שם). מאי קאמר. מה ענין הגביו דלמלא להגביו דהכא. הגביו דלמלא לוקח מנכסי המלך והכא אמריין שפעד מנכסיו משום עבודה שהלוקח משעבד צו לקטמו בחזקה (שם).

מוסף תוספות

א. והוא שבהה אבל בניין אין השבה בחפיהה אלא בבנין. רמב"ם. ב. דכין שהניחו הגר לאותן כחלים בעין בקרקע נעשו גם הכחלים מכלל נכסי הגר וכאילו החזיק בגוף הקרקע דמי. ר"י מנש.